

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 An testimonium falsum semper sit peccatum mortale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

farum. Circa hanc conclusionem, non tam dubitando quam admonendo quaerendū superest vtrum huiusmodi defectus, quando latent in teste, liceat litiganti in publicum traducere quo testimonium sibi contrarium vel infirmet vel prius recusat? *Et ut certissimum* circa discussionem statim, constantissimum est neququam crimen falsum licere testi obijcere, neque causa seruanda: totius rei publicae. Nam si menti officiosae fas non est, quanto minus perniciosae? Iniquissimum ergo vsus est, & qui in bene morata rei publicae non esset ferendus, qui iam nunc temporis in iudicijs est frequens, nempe dum aduocati flagitia, quae neque suspicantur quidem, testibus impingunt, dicentes vti iure suo ad suam commendam vexationem, cum tamē mos ille plus habeat diabolicae nequitiae, quam iuris. Fateamur quidem caudicos illos procuratores minimum auctoritatis in hac re habere, nam meritisimo in his mendacissimi habentur nihilominus vix inde emergit testis sine l. sione honoris & famae. Et ideo praeter illam quam irrogant priuatae personae, iniuriam quoque inferunt rei publicae, nam illa ratione deterrentur viti probi, testes esse. Et nonnunquam legitime excusantur, etiam dum a iudice requiruntur, quia nemo cum tanto periculo honoris sui, & famae, tenetur obsequium praestare suum. Quare deberent isti taxatores, quos vocant testium, si in probatione dehereret supplicio affici. At vero de crimine vero, occulto tamen, superest dubitandi ratio.

Dubita-
tio.

Nam qui crimen occultum reuelat: (vt libro precedenti quaesitio. s. dictum est) licet secundo gradu nihilominus iure infamator, habetur, sicuti falsi impositor. Nihilominus respondetur genere suo non esse peccatum, reuelare occultum crimen testis, ob quod iure repulsam patitur. Nam postquam id ius concedit, licitum est cuiunque eodem iuris beneficio vti. Attamen multae sunt requisitae conditiones, vt talia detegere crimina, non sit charitati contrarium. In primis requiritur vt reuelatio illa sit vincenda liti necessaria. Quare si crimen non est ex illis quibus iure testimonium repellitur, nefas est illud propalare. Mox li branda est feditas detegendi criminis, cum detrimento quod si non detegeretur, dari posset. Nam si in causa exigui momenti inamane crimen testis patefaceres,

ob quod vel periculum mortis subiret, vel infamis deinde viueret, profecto charitatem grauius vulnetares. Tertio & praecipue perpendendum est vtrum testis, vel sua culpa, vel sua sponte se ingrederetur, nam tunc aequius posset ei crimen suum opponi, quo os illi obstrueretur. Quando vero, non solum absque culpa sua, verum compulsus testimonium dicit, periculosum esset illum infamare, tunc vel maxime, quando non tam necessitate quam ob vindictam id sit. Quarto denique perpendendum est vtrum quamquam alias improbus sit, probe tamen, & candide, verum ferat testimonium. Nam si constaret falsum esse multo iustius esset, etiam cum eius infamia impudens illi os compescere.

Argumenta autem quaestionis facilissima sunt. Ad primum enim respondetur quod illa testimonia sunt penitus rei publicae necessaria quae bonum habent auctoritatis pondus, quod quidem citra culpam alijs etiam defectibus diminuitur. Et ideo qui illos habent, refutantur. Et per hoc patet solutio secundae quaestionis. Haud enim omnis testium repulsa, poena est, quae ob culpam infligatur, imò quandoque est cautela. Ad alterum autem membrum respondetur quod: vbi res non vergit in nocuum alterius, quicunque praesumitur bonus, dum non probatur malus. Quando vero agitur in tertium personam, veniunt firmitas, dum necessaria adhibetur cautela.

ARTICVLVS IV.

Vtrum testimonium falsum semper sit peccatum mortale.

Quantum quod in teste consideratur, est culpa, si falsus sit de qua ideo quaeritur an semper sit mortalis. Et arguitur a parte negatiua. Primo sic. Quandoque testis non studio, sed facti ignoracione falsum dicit testimonium, ignorantia autem excusat a mortali labe, ergo non semper falsum testimonium peccatum est mortale. Secundo. Mendacium quod alicui quidem prodest, nulli vero nocet, quodque ideo officiosum appellant, non est mortale, saepe autem testimonium falsum huiusmodi mendacium est, puta dum testis falsitate illa studet quempiam vel a morte libera-

liberare, vel ab iniuria, seu iudicis seu aliorum testium, ergo hoc genus testimonii non erit lethale crimen. Tertio: Ideo iurandum a teste requiritur ut timeat peccando mortaliter peccare, hoc autem necessarium non esset si ipsum per se falsum testimonium semper esset mortale, signum ergo est circa iuramentum quandoque contingere ut sit veniale. In contrarium est illud Prouer. 19. Testis falsus non erit impunitus. ubi cum sermo sit de punitione apud Deum, culpa denotatur mortalis.

Quæstio hæc secundum triplicem gradum ab iudicatis, quæ in falso testimonio accideret confuetis, tribus conclusionibus dissoluitur. Consideratur enim & secundum sacrilegium periurij, & secundum iudicij iniustitiam, & secundum falsitatem dicti. Est ergo prima conclusio. Omne periurium siue in iudicio siue extra quantumuis de re sit minima, peccatum mortale est. Nec potest vlla ex causa alienari, ut sit veniale, quia adducere Deum in testem cuiusvis falsitatis, sacrilega impietas est. Secunda conclusio: Mentiri in iudicio violando iustitiam, etiam citra iurandum genere suo est mortale. Verba sunt S. Thom. quibus insinuat opinionem quam quæstione præcedenti contra Caietanum constituiimus, nempe quod potest mendacium in iudicio esse veniale. Ob id enim adiecit, genere suo, quod potest in indiuiduo esse veniale. Conclusio inde patet quod præclara iustitiæ virtus est ad saluam necessariam, & ideo qui illam transgreditor, charitatem, in qua salus consistit, auerfat. Quamobrem. Decalogi præceptum. Exod. 20. sub illa forma constituitur. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Nam testimonium falsum in fauorem proximi, non est mortale, quæ adeo quando dicitur ut idem impediatur iniuriam facere, quoniam neque hoc est contra ipsum, sed illud contra ipsum existit quod dicitur, ut tollatur ei ius suum. Tertia conclusio: Mendacium, si aliam non habeat maculam quam falsitatis, non est genere suo mortale. Patet quia neque est contra religionem neque contra iustitiam, & ideo genere suo non expellit charitatem. Teneatur ergo in memoria differentia conclusionum istarum. Omne periurium, non solum in genere, sed in quolibet indiuiduo est

mortale. Mendacium citra iuramentum, si sit perniciosum, genere suo est mortale, sed potest fieri veniale. Locosum autem & officiosum genere suo non est mortale, potest tamen ex circumstantijs illuc vsque crescere. Quod si sciliciter vtrū sit grauius, periuriumve quodcumque extra iudicium, an perniciosum mendacium citra iuramentum in iudicio. Respondetur ex obiecto grauius esse periurium, ut pote quod aduersatur religioni, quam mendacium, quod aduersatur iustitiæ. Attamen in indiuiduis pensanda sunt circumstantiæ, quibus potest contra simplex perniciosum mendacium malitia exuperare aliquod periurium.

Ad primum igitur argumentum respondet S. Thom. Primum, quod nemo debet in iudicio asserendo testificari, nisi id de quo per vigilantem considerationem certam habet scientiam, sed quod sub dubio habet, sub dubio debet proferre. Attamen si post prudentem vigilantiam pro certo id habet, ac subinde asserit, quod falsum est, non ideo mendacij reus habetur, quia non iuit contra mentem, quod nomen mendacij sonat. Quare neque si iuratus id affirmet, periurus est. Ex hoc responso elicit Caiet. neque vllam talis testis subire restitutionis obligationem. Etenim (ut libr. præcedenti dictum est) restitutio, vel ratio ne acceptationis nascitur, vel ratione rei acceptæ, cuiusmodi autem testis ratione acceptationis, in qua culpa non inuit, non sit restitutionis debitor. Neque vero ratione rei acceptæ, quia cum testis non agat causam propriam, id quod alter perdit sibi non accrescit. Hoc autem corollarium cum his temperamentis verum est. Primo, quod nulla præfuerit negligentia aut leuitas & temeritas in credendo, nam tunc certe teneretur testis in parte pro ratione negligentia. Deinde qui omni proculpa falsus est, quamuis non teneatur de sua substantia restitutionem facere, tenetur tamen dictum suum retractare si illa via prodesse poterit, ut qui iacturam fecit amisum recuperet, tunc præsertim cum de vita aut fama agitur alterius. Quin vero licet iure testis non admittatur testimonium retractare nisi in continenti & absque mora ut patet extra, de testibus, c. præter eam nihilominus quia (ut gl. illic habet) etiam post temporis intervallum, robor prioris testimonij te-

Quæst.

Solutio.

Ad præm. arg. D. Tho.

Corollaria. Caiet.

Arg. 3.

Prima conclusio.

Secunda conclusio.

D. Tho.

Tertia conclusio.

Tertia conclusio.

Oculus

tractatione infirmatur tunc maxime, dum testis bonæ est existimationis, de quo nulla est suspicio, consulto fuisse mentum, debet quantum cumque elapso tempore testi moniū mutare, si modo intellexerit quod aliquo pacto poterit famam & honorem alterius resarcire.

Ad secū
dū arg.

Ad secundum argumentum respondetur, mendacium officiosum adeo genere suo esse mortale, vt neque in iudicio tale fiat. Quare dum innocens vel testium calumnijs accusatur, vel iudicis iniquitate vexatur, dicere aliquid contra veritatem, vt illa via ab iniquo iudicio innoxius eripiat, nisi iusurandum interueniat non est mortale. Et ratio est (vt ait S. Thom.) quia iudicium iniustum, non est iudicium ideoque nihil illi contra iustitiam peccatur. Dum autem vniuersaliter ait iudicium iniustum non esse iudicium, non loquitur more styloque doctorum iuris, sed sermone philosophorum moralium, qui quidquid vitiosum est, nullū arbitrantur. Iuris enim prudentes non omnem sententiam iniustam pro nulla ducunt. Sententia enim apud illos duplici de causa est nulla scilicet vel quia dimanata non iudice, vel quia errore continetur, tum intollerabilem, tum etiam manifestum. Attamen etiam si non sit nulla, accidit esse iniustā triplici de causa, vt auctor est Gratianus ca. episcopus. 1. q. 3. scilicet ex animo, vt puta quia iudex ex odio procedit, iametsi hoc quidem nisi alia adsit iniustitia, sententiam non vitiat aut ex ordine, nempe quod non seruetur necessarius ordo iuris, aut ex causa, nempe dum contra veritatem aut facti aut iuris sententia pronuntiat. Atque hæc est essentialis iniustitia, nam reliquæ accidentariæ sunt. Et quæ dicimus de sententia, quæ terminus est iudicij, idē & de iudicio cōtendū est. At vero licet hoc pacto sit sententia iniusta, non tamen (vt dicere cepimus) censetur subinde nulla, nisi error tum intollerabilis, tum etiā propatulus sit, ideo admonet Greg. ea. cau. & q. dicens. Sententia pastoris siue iusta siue iniusta timēda est. Ob id scilicet quod quādo error non est manifestarius, ad reū non pertinet de illo iudicare. Considerate ergo perpende duo verba, sententia, & pastoris. Priori namque intelligit quod non sit intollerabilis erroris, & posteriori quod sit veri iudicis. Hæc autem omnia in foro iudiciali intelliguntur. Nam in foro consciē

tia, quisquis omni proculdubio rescituerit sententiam esse iniquam, hoc est contra veritatem, potest non parere, dū id modo citra scādalum faciat. Et ideo S. Th. omne iudicium iniquum censet nullum. Ad tertium facile respondetur, quod ideo stringuntur testes iureiurando, vt maiori percellantur timore. Grauius enim est a Dei religioni preuaricari, quam humanā sauciare iustitiam.

QUESTIO VIII.

DE IUSTITIA Aduocatorum.

S. Tho. 2. 2. quæst. 71.

ARTICVLVS I.

*Vtrum aduocatus teneatur gratis præstare
patrocinium pauperibus in
suis causis.*

Ostrema denique persona in iudicio est aduocatus, de quo primo queritur, vtrum teneatur pauperibus gratis patrocinari. Et arguit a parte affirmatiua. Patrocinium inter alia misericordiarum opera connumeratur, sed opera misericordiarum gratis debent impedi, secundum illud Exo 23. Si videris asinum odientis te iacentem sub onere, non præteribis, sed subleuabis eum. cum tamen molestius premittitur pauper licet contra ius sibi constituta quam asinus onere. Secundo accedit auctoritas Grego. qui inter suas Homilias exponens locū euangelicum Matt. 23. de talento quod seruus nequam subrus terra infoderat, ait: Hñs intellectum curet omnino ne taceat, habens rerum affluentiam, a misericordia non torpescat; hñs autem qui regitur, vsū illius cum proximo partiat, hñs loquendi vsum, apud diuitem pro pauperibus intercedat. Hoc enim omnia talia homine reputantur, talentum autem abscondere culpa est, vt de pena ipsa deprehenditur quam seruus ille pertulit, ergo patrocinium est in præcepto. Tertio, præcepta misericordiarum sunt affirmatiua, quæ idcirco loquuntur & tpe obligant quo calamitas ingruit, necessitatis autē tps in paupere est quousque iniuria

Gregor.